

A MENTÁLIS TÉRKÉP ÉS A HELYNEVEK¹

RESZEGI KATALIN

1. Dolgozatomban a mentális térkép és a helynevek, a helynévhasználat viszonyát igyekszem közelebbről megvilágítani.

Mentális térképképek a kognitív pszichológiában közismerten azokat a kognitív struktúrákra vonatkozó hipotéziseket nevezik, amelyek a térbeli tájékozódással, a tér kognitív reprezentációjával kapcsolatosak. A térről, a térbeli környezetről való tapasztalatszerzés folyamatos tanulási folyamatnak tekinthető, s minthogy a mentális leképződés nem a metrikus adatokkal (irányok, távolságok, tengelyek, léptékek, méretek) analóg, hanem inkább kategóriákba szerveződés, sémaalapú folyamatok útján zajlik, így a téri tudás egyéni különbségeket mutat (Dúll 2007: 120–121). Ezt erősíti az is, hogy a környezeti kompetenciának a kognitív térkép mellett szerves része, s a téri reprezentációkkal szervesen összefonódik az affektív komponens: a környezet összetevőire megjelenő érzelmi, motivációs válaszok, amelyek szintén szubjektívek (Dúll 2007: 120).

A helynevek mint a tér bizonyos részeit, objektumait egyedítve megjelölő nyelvi elemek a szókincs elemei, s így ezeket a mentális lexikonban tároljuk. A helynevek reprezentációjához az objektumra vonatkozáson, vagyis a denotatív jelentésükön túl hozzátartoznak a beszélőnek az objektum tulajdonságaira vonatkozó ismeretei is. A helynevek jelentésére szintén egyéni változatosság jellemző, ennek hátterében a közös/eltérő kulturális, szociális ismeretek húzódnak (vö. Reszegi 2010: 143–146).

A mentális térkép és a helynevek viszonyának kérdése tulajdonképpen a téri megismerés és a téri nyelvhasználat tágabban értelmezett kérdéskörébe tartozik. A mentális térkép és a nyelv viszonyát általában az ún. téri nyelv (helyet, irányt, jelölő közsavak, grammatikai elemek) vonatkozásában vizsgálják. Meglátásom szerint azonban a helynevek vizsgálatba való bevonása is haszonnal járhat mind a mentális térkép, mind a névhasználati szokások kapcsán.

A két egymástól távolinak tűnő fogalom összekapcsolását a kognitív nyelvészet azon axiómája teszi lehetővé, amely szerint a nyelv az emberi elme produktuma, ezért kognitív jelenségként tanulmányozandó, a kogníció részeként kell vizsgálni. A tér és a nyelv reprezentációját az elme klasszikus kognitivisták felfogásából adódóan hagyományosan modularista kiindulással vizsgálták, amely szerint a más kognitív funkcióktól elkülönült téri, illetve nyelvi modullal számolhatunk. Ilyen közelítésmódú például Ray Jackendoff reprezentációs modularizmusnak nevezett elmélete (1996, Landau–Jackendoff 1996/2003), amely a téri modul magyarázatában a látórendszer azon felfogására épül, mely szerint a

---

¹ A publikáció elkészítését a TÁMOP 4.2.1./B 09/1/KONV-2010-0007 számú projekt támogatta. A projekt az Új Magyarország Fejlesztési Terven keresztül az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap és az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

látórendszeren belül elkülöníthető egy a tárgyak pozíciójának gyors kódolását végző HOL rendszer (vö. Ungerleider–Mishkin 1982, kritikájához lásd Pléh et al. 2003: 9–10). A moduláris elmemodell azonban csupán a már kialakult mentális rendszerről tud magyarázatot adni, evolúciós és egyedfejlődési szempontból viszont igencsak problémás (vö. ehhez Nánay 2000: 127–131). A mentális rendszer modellálására a filo- és ontogenezist is szem előtt tartva napjainkban a konneccionista közelítésmód tűnik a legalkalmasabbnak (a nyelv vonatkozásában ennek igazolásához lásd Fehér 2011), amely az elmét az idegrendszer analógiájára ismeretelemeket tároló egységeknek és ezek kapcsolatainak a (tapasztalatok révén folyamatosan változó) hálózatoként látja modellálhatónak. Eszerint a nyelv szerves része a hálózatként felfogott megismerő rendszernek, s szétválaszthatatlanul összefonódik a megismerő rendszer más összetevőivel, hálózataival, összes kognitív funkciókkal (a fogalomalkotással, a gondolkodással és a világról való teljes enciklopédikus tudásunkkal), és ettől a nyelv és a mentális rendszer közötti szerves, kétirányú kapcsolattól a nyelv vizsgálata során nem tekinthetünk el.

A hálózatelvű konneccionista közelítésmód szerint az egyén (a gyermek) a világ megismerésének kezdeti szakaszában egészes mintázatok formájában tárolja el a tapasztalt és feldolgozott információkat, s a kognitív rendszernek ez a működésmódja alapvetően a későbbiekben is megőrződik. A különböző típusú (vizuális, auditív, tapintási stb.) ismeretek tehát egymással kapcsolódva épülnek be a mentális rendszerbe. Jól mutatja ezt, hogy a neurolingvisztikai vizsgálatok szerint a fogalmak, cselekvések, tulajdonságok megnevezésére használt szavak igen kiterjedten reprezentálódnak az agyban, amikor pl. cselekvéssel kapcsolatos szavakat (*dob, rúg*) hallunk, a mentális szótárhoz kapcsolt halántéklebenyi Wernicke-terület mellett a megfelelő mozgató agyrészek is aktiválódnak, látással kapcsolatos szavak esetében (*lát, néz*) pedig a látókéreg is (vö. Pléh–Lukács–Kas 2008: 829). Az ilyen módon felfogott mentális rendszerben a nyelv, s ezen belül a mentális lexikon részét képező helynévi reprezentációk és a téri leképződések is kapcsolatban állnak egymással. A téri információkat leképező hálózatok tehát a tér bizonyos objektumaira, például a tájékozódási pontokra vonatkozó információk révén érintkeznek a helyneveket reprezentáló hálózatokkal, pontosabban ezek is a téri reprezentációk részét képezik. S más oldalról a helynevek reprezentációi szintén az egyén komplex tudásrendszerébe ágyazódnak, s a vonatkozási tárgy(ak)ról feldolgozott és tárolt információállomány, valamint a szóra vonatkozó (hangalaki, morfológiai, szintaktikai) sajátosságok hálózatoként képzelhetők el, melyen belül nem különíthetők el élesen a nyelvi, szemantikai információelemek és a nem nyelvi ismeretelemek. S noha a különböző kognitív funkciók kiépülésének folyamatában a tanulás révén bizonyos fokú modularizációval, vagyis egyre specifikusabb működéssel számolhatunk, ám ez alapjaiban érintetlenül hagyja a kognitív rendszer alapvető szerveződését, a téri reprezentációk és a téri jellegű nyelvhasználat közötti kapcsolat tehát megőrződik.

A mentális térkép és a nyelv közötti kapcsolat kiépülését és fennmaradását az is segíti, hogy a téri reprezentációk létrejöttében a fizikai észlelésen túl nyelvi ingerek is szerepet játszanak: az ember úgy nő fel, hogy a térről való beszédet is hall (bizonyos téri információk esetenként kizárólag nyelvi közvetítéssel válnak számunkra ismertté), s az így feldolgozott ismeretek is beépülnek az egyén mentális térképébe. Ennek kapcsán szem előtt kell tartanunk azt is, hogy az egyén a világot közösségben tanulja, ismeri meg, s a közösség viselkedésmódja, kommunikációja is hatással van kiépülő kognitív rendszerére. A beszédnek tehát azon túl, hogy téri ismereteket közvetít, fontos szerepe van abban is,

hogya a téri információk megfogalmazása (bizonyos téri vonatkozású nyelvi formák, pl. raghasználat) révén a kategorizációs folyamatok miatt különbségeket mutató egyéni kognitív térképeket közelíti egymáshoz.

A kétirányú kapcsolat abban is megragadható továbbá, hogy a kognitív térkép mindenkori szerveződése meghatározza a térről való nyelvhasználatot, a területről való beszédet. Ez pedig azért nagyon lényeges, mert ebből adódóan a nyelvi adatokat (köztük a helynevek használatát) vizsgálva is következtetni tudunk a térbeli orientációt irányító kognitív struktúrákra, a kognitív térkép felépítésére. A továbbiakban azt igyekszem megmutatni, hogy ez a kapcsolat milyen jellegű, illetve hogy miként tárható fel. Minthogy azonban a téri nyelvhasználat problémaköre igen kiterjedt, ezért (ahogy jeleztem) kutatási témámhoz kapcsolódva ennek csupán egy ezidáig igen keveset vizsgált aspektusára, a helynévhasználat és a téri reprezentációk viszonyára fókuszálok, s a meglehetősen kis számú vonatkozó kutatás alapján a vizsgálat irányait igyekszem vázolni.

2. A beszéd során a beszélő valamire és valahogyan használja a helyneveket, a kognitív szemléletű nyelvészeti vizsgálatok során ezért a helyneveket nem a nyelvi környezetükből kiszakítva elemzik, hanem azt a nyelvi struktúrát is figyelembe veszik, amelybe a név beágyazódik.

2.1. Heinrich Andrea ebből kiindulva a Szatmár megyei, román, magyar, sváb és cigány etnikumú Szaniszló magyar helyneveit vizsgálva igyekezett képet alkotni a magyar nyelvű szaniszlóiak kognitív térképéről. Feltárta, hogy a kognitív térképük FENT–LENT, BENT–KINT viszonyai nem a valós vertikális szerinti szerveződnek, hanem egy hierarchikus viszony (központ és periféria) szervezi ezek észlelését. „A FENT hely (...) amellet, hogy KÖZEL hely, a mienk is, hozzánk tartozó”, a magyar szaniszlóiak a falunak az aszfaltozott főút (*Hajnal utca*) két oldalán elterülő részét említik FENT-helyekként (itt található a két templom, a kultúrház és a tanács). Pl. *Már akár a szfát [néptanács], akár a Fényes, akár a kultúrba menc, akár a doktorhoz menc, akár a milíciához menc, ezek mind fent vannak. Ha felmegyek a Hajnal utcán, van a bót, az is csak fent van.* A „periférikus, a LENT-hely, az távolabb esik tőlünk, nem a mienk, kevésbé hozzánk tartozó”, „LENT-helynek minősülnek azok a helyek, ahol más etnikumhoz tartozók laknak”, ilyen például a magyar szaniszlóiak számára a cigányok által lakott *Szőke-rét* vagy a románok lakta *Bánát* (2000: 31–32).

A téri információk tehát látszólag egy sajátos nyelvi szűrőn keresztül fogalmazódnak meg nyelvileg. Szilágyi N. Sándor ezt a jelenséget a szavakhoz kapcsolódó értékjelentésekkel, illetve a közöttük megvalósuló szolidáris értékek vonzásával magyarázza, eszerint a pozitív értékjelentésű szavak asszociációszerűen más pozitív jelentésűekkel kapcsolódnak össze, míg a negatív jelentésűek más negatív jelentésűekkel. A nyelvi (a beszédünkben megjelenő) világban pedig egy sajátos térstruktúra figyelhető meg: amelyben a térbeli viszonyító elemek értékjelentésük szerinti polaritásuknak megfelelően tömörülnek a nyelvi tér két térfelén (1997: 12–13). Szilágyi N. ezt a jelenséget egyértelműen és kizárólagosan nyelvi jelenségeként magyarázza: a szavak szemantikai tartalmának részét képezi az értékjelentés. Eszerint az idézett példákban nem következtethetünk a beszélők kognitív térképére, csupán a nyelvi világukra. Amennyiben azonban hálózatként képzeljük el az elmét, az ilyen jellegű nyelvhasználati formák hatásával talán a téri reprezentációk szerveződésére vonatkozóan is számolhatunk.

Hochbauer Mária Szilágyi N. felfogását követve a négyfalusi helynevek helyzetviszonyító elemeit vizsgálata révén szintén arra a megállapításra jut, hogy a tapasztalati világ térbeli dimenziói a nyelvi világban némileg másképpen képződnek le: a nyelvi világ a horizontalitást is vertikalitásként érzékeli, a szemantikai korrelációk tehát tulajdonképpen két pólus köré tömörülnek: ALSÓ–BELSŐ–ELSŐ–BAL–KICSI–KÖZEL ↔ FELSŐ–KÜLSŐ–HÁTSÓ–JOBBS–NAGY–TÁVOL (2008). Jól mutatják ezt a szinonim névpárok: pl. az *Alsó-Száraz-Tömöst Kis-Száraz-Tömösnek*, a *Belső-Palájt Kicsi-Palájnak* is hívják.

2.2. A helynevek esetében a név és megjelölt objektum kapcsolatában változást hozhat a jelölt dolog megváltozása: ez ugyanis nyilván változást eredményez az érzékelésben, a hely reprezentációjában. S noha nem feltétlenül jár együtt a név változásával, a név használatára viszont hatással lehet. Ezt szemlélteti Heinrich szaniszlói példája: a településen az erdős területek nevéhez a távoli külső helyviszonyra utaló toldalékokat (*-hoz/-hez/-höz, -nál/-nél*) kapcsolják: *Fenyveshez, Fenyvesnél*. A korábban szintén erdős tájegységekre vonatkozó *Pétererdő, Csere, Nyíres* nevekkal azonban napjainkban már szántót, parlagot jelölnek, s ezt a kapcsolódó toldalékok is tükrözik: *Pétererdőre, Csere-re, Nyíresbe* (2000: 10).

A névhasználat a beszélők térszemléletében megmutatkozó különbségeket is tükrözheti: az idősebb szaniszlóiak a *Karoly* és *Liget* neveket, noha települések nevei, a külterületek neveihez hasonlóan névelővel használják, a két betelepített lakosságú helység ugyanis számukra „nem minősül igazi, prototipikus településnek”. A fiatalabb generáció azonban már nem tesz különbséget, amint a nyelvhasználatuk is mutatja, névelő nélkül használják a két nevet, hasonlóan a többi szomszédos település nevéhez (Heinrich 2000: 9).

A névhasználat és a térszemlélet összefüggéseit jól szemléltetik az erdő- és a hegynevek is. A két névfajta kapcsolatának a mai névhasználatban való realizálódását az abaúji Hegyköz névanyagában vizsgálva úgy tűnik, hogy a mai névhasználók igen gyakran nem tesznek különbséget a kiemelkedés és az azt borító erdőség megnevezésében. A legtöbb esetben egyetlen névalakulat szolgál mindkét helyfajta jelölésére: a *Halyagos* (Kováts 2000: 78), *Pajna* (164), *Nagy-Milic* (122) egyszerre jelöli a hegyet és a rajta lévő erdőt. Ez a jelenség feltehetően azzal magyarázható, hogy a két helyfajta sem különül el élesen az adott közösség tudatában. Saját gyűjtésem eredményei is azt erősítik, hogy a Hegyközben egy-egy névvel a kiemelkedés egészét jelölik meg, a rajta lévő erdővel, tisztással stb. együtt. Nem is igen merül fel a hegy és a rajta lévő erdő más-más névvel való elkülönítésének az igénye (vö. Reszegi 2009: 35).

Hasonló képet kapunk, ha a neveket a nyelvi környezetükkel együtt vonjuk vizsgálatba. A helyviszonyt ugyanis a kiemelkedések esetében jellemzően a „rajta” viszonnal fejezzük ki, míg az erdők esetében „benne” viszonnak minősítjük. A nevek ragozása tehát egyértelműen megmutathatja, hogy a névhasználók melyik objektum jelölésére használják az adott tulajdonnévi formát. A Hegyköz hegy és erdő megjelölésére is használt nevei esetében ugyanakkor nem ritka, hogy egy névhez mindkét végződés járulhat, talán annak megfelelően, hogy épp melyik helyfajta akar utalni vele a beszélő, pl. *Hátulsó-hegy, -be, -re* (Kováts 2000: 92); *Remete-hegy, -be, -re* (125). A *Páska-hegy* (81), *Szár-hegy* (83), *Szemlő-hegy* (83) nevekhez azonban, noha erdőt is jelölnek vele, az adatok szerint mégsem kapcsolják hozzá a „benne” viszony végződéseit.

A névadás-névhasználat fenti ellentmondásosnak tűnő vonásai kognitív nézőpontból könnyen magyarázhatók. A helynevek ugyanis – a közszókhöz hasonlóan – a kognitív

folyamatok nyelvi megvalósulásai, ennek megfelelően magukon viselik a megismerő folyamat mögött meghúzódó osztályozó, rendszerbe illesztő mozzanatok jellemző vonásait. A megismerési folyamat eredményeképpen pedig a kiemelkedést és az azt borító erdőséget az egyén nem választja el élesen egymástól, a két objektumot valójában egyazon denotátumként dolgozza fel. Ezt a szemléletet pedig a névhasználat maga is támogatja, vagyis a viszony kölcsönös: nincs elkülönült neve az összetartozó helyeknek, ezért nem is tekintik külön objektumoknak őket. Amennyiben pedig nem különülnek el a helyek a tudatunkban, akkor nem is várható, hogy a szövegbefoglalásuk módjában (raghasználat) szabályosságot találunk.

2.3. A nyelvi környezet mellett természetesen a beszélőknek a kognitív rendszerére, ismereteire is tekintettel kell lennünk. A nyelvi rendszerből nem magyarázható például, hogy a már idézett Szaniszló határában lévő földterületek neveihez mi alapján járulnak belső vagy külső helyviszonyragok (hogy a határban miért a *Cserére* és a *Pétererdőre* mennek, és miért a *Nyíresbe*). Heinrich Andrea szerint a végződések megoszlását esetleg külső körülmény: a beszélőknek a földterületek minőségére vonatkozó ismeretei befolyásolhatják. Talán arról lehet szó, hogy a „külső helyviszonyraggal használt nevek által jelölt területek jobb minőségűek”, ilyen a *Csere* és a *Pétererdő*, ezek ugyanis szántók, „a belsővel használtak pedig rosszabbak”, mint az idézett *Nyíres*, ez ugyanis parlag (2000: 10). Az ilyen jellegű, ötletszerűnek tűnő felvetések nyilvánvalóan igazolásra vagy épp cáfolásra várnak.

3. Végezetül egy, a névtani-nyelvészeti szakirodalomban mintegy hatvan éve megfogalmazódott vélekedést kell újragondolnunk. A helynevek szerepéről korábban azt tartották, hogy az ember elsősorban a térbeli tájékozódásának megkönnyítésére használja őket, Lőrincze Lajos megfogalmazásában: a „földrajzi nevek keletkezésének oka [...]: az ember tájékozódni akar a tájban, s ezt a táj feltűnőbb felszínalakulatai segítségével éri el, azok általános (köznévi) vagy különleges (tulajdonnévi) megjelölésével” (1947/1967: 3). A kognitív megközelítésű vizsgálatok azonban cáfolják ezt a felfogást: a tájékozódáshoz alapvetően nem szükségesek helynevek (Heinrich 2000). Jól mutatja ezt, hogy egy idegen, a helyet nem ismerő személy útbaigazításakor kétféleképpen járhatunk el: vagy megmutatjuk az utat, vagy szóbeli eligazítást adunk, ez utóbbi módszer azonban akkor sikeres, ha olyan fogalmakat, közneveket használunk fel, amelyek nyelvileg minősítenek, kategóriába sorolnak, vagyis megértésükhöz elég a nyelvet tudni (vö. Szilágyi N. 2004). A helynevek viszont alapvetően nem ilyen jellegű nyelvi elemek: csak akkor segítik a tájékozódást, ha a tájékozódni akarónak már van egyfajta, nem csak nyelvi tapasztalaton alapuló tudása a területről. E nyelvi elemek lokalizálásához meg kell jegyezni a nevet a vele megjelölt területhez kapcsoló szabályt. A helynevek ismerete eszerint egy olyan plusztudást feltételez (a nevet a területtel összekapcsoló jegyeknek az észben tartását), amire a térbeli orientáció során nem feltétlenül van szükség. A helynevek tehát nem a tájékozódást irányítják, alapvető szerepük sokkal inkább abban van, hogy egy adott beszélőközösség tagjai számára könnyebbé, egyértelműbbé tegyék egy adott terület megjelölését (Heinrich 2000: 5, vö. Hochbauer 2010: 108).

A kognitív szemléletű vizsgálatok alapján az is megállapítható tehát, hogy a térben való eligazodás elsősorban nem a helynevek ismeretét (a hely és a név összekapcsolását) igényli, hanem számos más ismeret (Lynch eredményei alapján: utak, határvonalak,

szektorok, csomópontok, iránypontok, illetve ezeknek az elemeknek a viszonya; 1960: 7) tárolását feltételezi, lényegében tehát a kognitív térkép (a tér kognitív reprezentációjának) felépítése irányítja a térbeli tájékozódást. A kognitív térkép működését azonban, amint utaltam rá, a beszéd is tükrözi, illetve befolyásolja is.

4. Dolgozatomban azt igyekeztem szemléltetni, hogy annak ellenére, hogy az ilyen jellegű vizsgálatok még kezdeti stádiumban vannak, az efféle kitágított (a helynevek, a helynévhasználat és a kognitív térkép kapcsolatát szem előtt tartó) vizsgálatok milyen haszonnal járhatnak a téri reprezentációkról való ismereteink bővítésében, más oldalról pedig a névhasználatról való ismereteink is gazdagíthatók ezek révén.

Irodalom

- Dúll Andrea 2007. A környezet hatása a tanulási folyamatokra: környezet és alkalmazkodás. In Csépe Valéria – Györi Miklós – Ragó Anett (szerk.): *Általános pszichológia 2. (Tanulás – emlékezés – tudás)*. Budapest: Osiris Kiadó. 111–153.
- Fehér Krisztina 2011. A nyelv modularizálódó hálogrammatikája és az alkalmazott nyelvtudomány. *Modern Nyelvoktatás*. 17/2-3: 87–100.
- Heinrich Andrea 2000. *Szaniszló helynevei kognitív nyelvészeti megközelítésben*. (Szakdolgozat). Kolozsvár.
- Hochbauer Mária 2010. Tér- és nyelvhasználat a mindennapi tájékozódásban. *Magyar Nyelvjárások*. 48: 99–110.
- Jackendoff, R. 1996. The architecture of the linguistic-spatial interface. In Bloom, P. – Peterson, M. A. – Nadel, L. – Garrett, M. F. (eds.): *Langue and Space*. Cambridge: A Bradford Book – The MIT Press.
- Kováts Dániel 2000. *Az abaúji Hegyköz helynevei*. A Sátoraljaújhegyi Kazinczy Ferenc Múzeum Füzetei 4. Sátoraljaújhegy.
- Landau, B. – Jackendoff, R. 1996/2003. „What” and „where” in spatial language and spatial cognition. *Behavioral and Brain Science*. 16: 217–265. Magyarul: A „mi” és a „hol” a téri nyelvben és a téri megismerésben. In Pléh Csaba – Király Ildikó – Lukács Ágnes – Racsmány Mihály (szerk.): *A téri megismerés és a nyelv*. Budapest: Gondolat Kiadói Kör. 69–125.
- Lőrincze Lajos 1947/1967. *Földrajzi neveink élete*. Budapest: Néptudományi Intézet. Újra-kiadása: *Magyar Nyelvjárások*. 13: 3–27.
- Lynch, K. 1960. *The imagine of the city*. Cambridge: The MIT Press.
- Nánay Bence 2000. *Elme és evolúció. (Az elmefilozófia és a kognitív tudomány tudományos evolúciós megközelítése)*. Budapest: Kávé Kiadó.
- Pléh Csaba – Király Ildikó – Lukács Ágnes – Racsmány Mihály 2003. A tér a szavak világában. In Pléh Csaba – Király Ildikó – Lukács Ágnes – Racsmány Mihály (szerk.): *A téri megismerés és a nyelv*. Budapest: Gondolat Kiadói Kör. 7–26.
- Pléh Csaba – Lukács Ágnes – Kas Bence 2008. A szótár pszicholingvisztikája. In Kiefer Ferenc (szerk.): *Strukturális magyar nyelvtan 4. (A szótár szerkezete)*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 789–852.
- Reszegi Katalin 2009. A kognitív szemlélet lehetőségei a helynévkutatásban. (A metonimikus névadás). *Magyar Nyelvjárások*. 47: 21–41.
- Reszegi Katalin 2010. A köznevesülésről. *Névtani Értesítő*. 32: 143–149.
- Szilágyi N. Sándor 1997. *Hogyan teremtünk világot? Rávezetés a nyelvi világ vizsgálatára*. Kolozsvár: Erdélyi Tankönyvtanács.
- Szilágyi N. Sándor 2004. *A jelentésvilág szerkezete*. Elhangzott Kolozsvárt 2004. november 18-án a Mindentudás Egyeteme előadásorozat keretében. <http://www.mindentudas.hu/szilagyi/index.html>